

३. आ.व. २०८०/८१ को लेखा सुपरिवेक्षण समितिको प्रगति प्रतिवेदन

यस अवधिको समग्र संस्थाको अध्ययन र विश्लेषणका आधारमा लुम्बिनी प्रदेश सहकारी ऐनको परिच्छेद ६ दफा ४५ सँग सम्बन्धित प्रतिवेदन :

अघिल्लो साधारण सभाका निर्णयहरूको कार्यान्वयन सम्बन्धमा :

१. आर्थिक वर्षको सुरुवात श्रावणदेखि साधारण सभासम्मको खर्च पेशकी बजेटमार्फत् गरी साधारण सभाबाट स्वीकृत गर्ने प्रक्रियालाई निरन्तरता दिइएको ।
२. सञ्चालक समितिले अघिल्लो साधारण सभाले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नियामक निकाय सहकारी विभागद्वारा जारी गरिएको सन्दर्भ ब्याजदर संस्थाको बचत नीति तथा ऋण व्यवस्थापन नीति र बजारको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै ५ पटक ब्याजदर परिमार्जन गरिएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा बसेको बैठक सङ्ख्या तथा निर्णय कार्यान्वयन सम्बन्धमा :

१. ग्रामीण वाल्मिकी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. को मिति २०८० साल भाद्र ३ गतेदेखि ८ गतेसम्म आयोजना गरिएको ३० औं वार्षिक साधारण सभा नियमपूर्वक सम्पन्न भएको र साधारणसभाहरूबाट पारित भएका निर्णयहरू यस अवधिसम्म आइपुग्दा प्रायः कार्यान्वयन भएको देखिन्छ ।
२. यस आर्थिक वर्षमा सञ्चालक समितिको बैठक १४ पटक र लेखा सुपरिवेक्षण समितिको बैठक ५ पटक बसेको छ । बैठक सञ्चालक समितिको बैठक सञ्चालन कार्यविधि अनुसार बसी संस्थामा रहेका मौजुदा नीति, नियम, कार्यविधि तथा कार्ययोजना अनुसार नै निर्णय एवम् कार्यान्वयन गर्ने गरेको पाइयो । साथै अन्य विभिन्न विषयगत उप-समितिहरूको बैठक पनि कार्यविधि अनुसार बस्ने गरेको पाइयो ।

बचत परिचालन, ऋण लगानी प्रक्रिया, ऋणबापतको सुरक्षण वा धितो सम्बन्धमा :

१. संस्थाको विस्तार हुँदै गएको कारोवार र ऋण लगानीको क्षेत्रलाई अझ बढि सुरक्षित एवं प्रभावकारी बनाउन सञ्चालक समितिले महसुस गरी मौजुदा ऋण नीतिमा समयसापेक्ष संशोधन गरिएको र ऋण व्यवस्थापन नीति संशोधन गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको, ऋण लगानी कार्यविधि कार्यान्वयनमा ल्याएको र ऋणीको ५ सि (5C) को मूल्याङ्कन गरी ऋण लगानी गरेको देखिन्छ ।
२. संस्थाले रु. १०,००,०००/- भन्दा माथिको ऋण लगानी गर्दा बाह्य परामर्शदाता इन्जिनियरबाट घरजग्गाको आधिकारिक मूल्याङ्कन गराई सोही मूल्याङ्कनको आधारमा ऋण लगानी गर्ने सुरक्षित उपायलाई निरन्तर अवलम्बन गरेको देखिन्छ ।
३. सहकारी विभागबाट समय-समयमा जारी गरिएका निर्देशन तथा मापदण्ड अनुसार संस्थाले आफ्ना गतिविधिहरू सञ्चालन गरेको देखिन्छ ।
४. संस्थाको ऋण नीतिअनुसार बिना धितो सदस्य तथा समूह जमानीमा एवं लघु व्यवसाय गर्न व्यवसायको वैधानिक कागजातको आधारमा रु. २ लाखसम्म ऋण प्रदान गर्ने नीतिको अवलम्बनबाट सदस्यहरूको पहुँच वृद्धि भएको पाइयो ।
५. रु. २ लाखसम्मको ऋण सुरक्षण धितोलाई ठाडो रोक्का र सोभन्दा माथिको धितो सुरक्षण ऋणमा सबै धितोलाई दृष्टिबन्धक रोक्का गर्ने गरेको पाइयो ।

६. ऋण लगानीका नमुना फाइलहरू अध्ययन गर्दा ऋण लगानी प्रक्रिया, आवश्यक कागजात, ऋण सुरक्षण धितोको अवस्था, आम्दानीका प्रारम्भिक तथा दिगो स्रोतहरू र बजार मूल्याङ्कन आदिको आधारमा ऋण स्वीकृत गरी लगानी गर्ने गरेको पाइयो ।
७. ऋण लगानी प्रक्रिया संस्थाको व्यवस्थापनका साथै समितिको तर्फबाट छिटो छरितो र सर्वसुलभ तरिकाले गर्ने गरेको पाइयो ।
८. ऋण असुलीको अवस्था राम्रो देखिएको छैन, कुल भाखा नाघेको ऋण ६.७६ प्रतिशत छ । मापनको हिसाबले आर्थिक वर्षको अन्त्यमा देखिएको असुलीको अवस्था अनुसार ऋणमा जोखिम बढेको देखिन्छ ।

गैर-वित्तीय कार्यक्रम सम्बन्धमा :

संस्थाले सञ्चालन गरेका गैर-वित्तीय सेवाहरू सुत्केरी भेटघाट कार्यक्रम, सदस्य मृत्यु राहत कोषको व्यवस्था, सदस्य सर्वेक्षण कार्यक्रम, उत्कृष्ट सदस्यलाई पुरस्कृत कार्यक्रम, रक्तदान जस्ता कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा निरन्तर सञ्चालनमा छन् । यो कार्यक्रमबाट संस्थाको सामाजिक उत्तरदायित्व वहन तथा सदस्यहरूसँगको भावनात्मक सम्बन्ध विकास र विस्तार तथा संस्थाको ख्यातिमा समेत वृद्धि भएको छ ।

सूचना, प्रविधि र सुरक्षा सम्बन्धमा :

१. संस्थामा २०८१ आषाढ मसान्तसम्म FAO-GTZ माईक्रोबैंकर नामक सफ्टवेयर प्रयोग गर्दै आईरहेकोमा २०८१ श्रावणबाट SynergyTech सफ्टवेयर कम्पनीको M-Fin Plus Software प्रयोग गर्ने निर्णय गरेको छ । उक्त सफ्टवेयर CORE BANKING SYSTEM को लागि भरपर्दो र आवश्यकता अनुसारको वित्तीय विवरणहरू प्रदान गर्ने सफ्टवेयर हो भन्ने लागेको छ । दैनिक रूपमा क्लाउड सिस्टममा डाटा व्याकअप गर्ने गरिएको छ । नेटवर्क सुरक्षाका लागि फायरवेल प्रणाली छ । आवश्यकता अनुसार कर्मचारीहरूलाई OPERATIONAL ID प्रदान गरिएको छ, ADMINISTRATIVE ID उच्च व्यवस्थापनसँग रहेको छ ।
२. संस्थाको केन्द्रिय कार्यालय तथा सबै सेवा केन्द्रमा आवश्यकता अनुसार सुरक्षा गार्ड तथा सी.सी. क्यामेराको व्यवस्था गरिएको छ ।
३. संस्थाका महत्वपूर्ण कागजातहरू, माइन्टुट निर्णय, ऋण तमसुक लगायत वित्तीय विवरणहरूको इलेक्ट्रोनिक कपि मार्फत् सुरक्षित राख्ने कार्यको थालनी गरिएको छ ।
४. संस्थाले सञ्चालन गरेको मोबाइल बैंकिङ्ग एप्स सरल, सहज तथा सुरक्षित रहेको देखिन्छ ।
५. QR भुक्तानी र QR Withdraw प्रणाली निकै सरल, सहज तथा सुरक्षित रहेको देखिन्छ ।
६. संस्थागत जानकारी तथा कार्यक्रमहरूलाई सामाजिक सञ्जाल, वेबसाइट तथा एस.एम.एस. मार्फत् जानकारी गराउने गरिएको छ ।
७. मोबाइल बैंकिङ्ग एप्स र एस.एम.एस. प्रयोगकर्ता सदस्यहरूको सङ्ख्यामा वृद्धि भई प्रविधियुक्त सेवामा सदस्यको सहज पहुँचमा विस्तार हुँदै गएको देखिन्छ ।

व्यवस्थापन तथा प्रशासन सम्बन्धमा :

१. मानव संसाधन व्यवस्थापन नीतिलाई अद्यावधिक गर्दै पूर्ण रूपमा प्रयोगमा ल्याइएको छ ।
२. वार्षिक रूपमा कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादनको मूल्याङ्कन गर्ने परिपाटीलाई नियमित गरिएको छ ।
३. संस्थाको नीतिअनुसार नै कर्मचारीको भर्ना प्रक्रिया पारदर्शी एवम् प्रतिस्पर्धी रूपमा गर्ने गरिएको छ र संस्थाले कार्यक्रमको प्रकृति एवम् कार्यबोझको आधारमा यस वर्ष कर्मचारीहरू थप गरेको देखिन्छ ।

४. कर्मचारी नियुक्ति गर्दा नीतिमा उल्लेख भए अनुसार नियमित, कार्यगत, समयगत आकस्मिक र आंशिक रोजगारीको व्यवस्था अपनाउने गरिएको र कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनको आधारमा बहुवा तथा पुरस्कारको व्यवस्था गरिएको छ ।
५. संस्थालाई नेफ्स्कूनले नेपालको सर्वोत्कृष्ट साकोसको रुपमा पुरस्कृत गरेको र संस्था उत्कृष्ट भएर हालसम्म प्राप्त गरेको ACCESS BRAND, PROBATION BRAND, राष्ट्रिय सहकारी सङ्घबाट क्षेत्रिय पुरस्कार, नेफ्स्कूनबाट प्रदेश नं. ५ को उत्कृष्ट सहकारी पुरस्कार, राष्ट्रिय सहकारी बैकले प्रदेश नं. ५ को उत्कृष्ट सहकारी र लुम्बिनी प्रदेश उत्कृष्ट व्यवस्थापक पुरस्कार नेफ्स्कूनबाट प्राप्त भएको कारणले संस्थाको ख्याति अत्यन्त उच्च रहेको छ ।
६. सहकारी एकीकरणको प्रभाव समुदायमा राम्रो देखिएको छ एकीकरणमार्फत् बढ्दै गएको क्षेत्र विस्तार र सदस्य वृद्धि संस्थाको लागि सबल पक्ष रहेको छ भने यसले समुदायमा विश्वास पनि उल्लिखित बढेको छ । व्यवस्थापन गर्न सक्ने गरी संस्था एकीकरणको योजना गरेको देखिन्छ ।
७. संस्था सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध भई योगदान गरिरहेको छ ।

वित्तीय उपलब्धी विवरण

कुल सदस्य सङ्ख्या	:	१२,४२७ जना
कुल ऋणी सङ्ख्या	:	२६२८ जना
बचत सङ्कलन	:	रु. ९८,७८,२८,९१३.२६
ऋण लगानी	:	रु. ८५,५९,२३,४८०.५०
कुल शेयर पूँजी	:	रु. १०,३४,३९,९००.००
जगेडा कोष	:	रु. ९,३७,२९,३८७.२१
कुल पूँजी	:	रु. १,२२,८३,२५,६५६.७३

१. बचत सङ्कलन र ऋण लगानीको अनुपात ८६.६५ प्रतिशत रहेको छ ।
२. कुल बचत सङ्कलनमा शेयर पूँजीको अनुपात १०.४७ प्रतिशत रहेको छ ।
३. कुल ऋण लगानीमा शेयर पूँजीको अनुपात १२.०८ प्रतिशत रहेको छ ।
४. कुल पूँजी र जगेडा कोषको अनुपात ७.६३ प्रतिशत रहेको छ ।
५. प्रस्तावित आम्दानीको आधारमा वास्तविक आम्दानीमा ९०.९८ प्रतिशत उपलब्धी छ । प्रस्तावित खर्चको आधारमा वास्तविक खर्च १०८.९२ प्रतिशत रहेको छ ।
६. संस्थामा तरलता पर्याप्त मात्रामा (१७.६८ प्रतिशत) रहेको देखिन्छ ।
७. बचत र ऋणको अन्तर ब्याजदर (स्प्रेडदर) ४.२३ प्रतिशत रहेको देखिन्छ, जुन नियमानुसार रहेको छ ।
८. संस्थाले सम्पत्ति शुद्धीकरण निर्देशिकालाई कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।
९. सहकारी विभागबाट समय-समयमा जारी गरिएका निर्देशन तथा मापदण्ड अनुसार संस्थाले आफ्ना गतिविधिहरू सञ्चालन गरेको देखिन्छ ।
१०. संस्थागत दायित्व अन्तर्गत यस आर्थिक वर्षमा भुक्तान गर्नुपर्ने कर नियमानुसार फछ्यौट गरिएको छ ।

११. संस्था विकास र सदस्यहरूको उन्नतिको निमित्त लगनशील यस संस्थाका सञ्चालकहरूलाई बैठक खर्च बापत रु.१०००/- व्यवस्थापन उप समितिका सदस्यहरूलाई रु.५००/- उपलब्ध गराइएको छ। यसबाहेक अन्य कुनै तलब भत्ता तथा सुविधाको निर्णय गरेको देखिंदैन।

विविध

१. सुशासन सम्बन्धी नीति निर्माण गरी संस्थागत सुशासन पूर्ण रूपमा पालना भएको देखिन्छ।
२. कार्यालयका स्थिर सम्पत्ति जस्तै भवन, भल्ट, फर्निचर लगायत सम्पूर्ण भौतिक सम्पत्ति र नगदमा पूर्ण सुरक्षा र सावधानी अपनाइएको छ।
३. संस्थाका सबै कार्यालयमा सुभाब-पुस्तिका राखी सदस्यहरूको सुभाब तथा गुनासोलाई व्यवस्थापन गर्ने गरिएको पाइन्छ।
४. सहकारी विभागबाट जारी दोहोरो सदस्यता सम्बन्धी अन्त्यको लागि व्यवस्थालाई कार्यान्वयन सूचना आह्वान गरी कार्य प्रक्रिया अगाडि बढाइएको छ।
५. यस लेखा सुपरिवेक्षण समितिले अधिल्लो साधारण सभामा प्रस्तुत गरिएका सुभाबहरू कार्यान्वयन भएका र समय समयमा हामीले दिएका सुभाबहरूको कार्यान्वयन हुँदै आएको हामीले अध्ययनको सिलसिलामा पायौं।
६. यस अवधिमा संस्थाको शेयर पूँजी र संस्थागत पूँजीमा भएको वृद्धि वित्तीय हिसाबले सकारात्मक रहेको छ। PROBATION (पूर्ण तथा व्यावसायिक साकोस विकास कार्यक्रम), ACCESS Branding मा सहभागीता र ब्राण्ड प्राप्त, नयाँ नीति नियमहरू निर्माण तथा मौजुदा नीति नियमलाई समयानुकूल परिमार्जन, नीतिअनुरूप कार्यविधि निर्माण, भौतिक पूर्वाधारमा सहज परिमार्जन, संस्थाको आफ्नै मोबाइल एप्स, एस.एम.एस. बैकिङ्ग कार्यहरू सकारात्मक रहेका छन्।

अन्तमा सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू :

१. हाल यस संस्था नेपाल बचत तथा ऋण केन्द्रिय सहकारी संघ लि. (नेफ्स्कून) द्वारा सञ्चालित PROBATION (पूर्ण तथा व्यावसायिक साकोस विकास कार्यक्रम) र ACCESS Branding मा सहभागी भई Brand प्राप्त गर्न सफल भएको सन्दर्भमा ब्राण्डको स्तरोन्नतिको लागि संस्थाको संस्थागत पूँजी वृद्धिमा विशेष योजनाका साथ लाग्नुपर्ने देखिन्छ।
२. संस्था सञ्चालनको लागि नीतिगत रूपमा सञ्चालक समितिको अति महत्वपूर्ण स्थान र भूमिका हुने भएकोले संस्थाको विकास र विस्तारक्रमसंगै समिति आफू अधावधिक हुँदै समयको अझ बढि संस्थाका क्रियाकलापमा योगदान गर्नुपर्ने देखिन्छ।
३. संस्थामा रहेको कुल बचत तथा कुल ऋण लगानीको अनुपात विश्लेषण गर्दा ऋण लगानीका नयाँ क्षेत्र पहिचान गरी ऋण लगानीमा वृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ।
४. सदस्य संख्याको तुलनामा ऋणी सदस्य संख्या वृद्धि गर्न साना व्यवसाय, कृषि व्यवसाय, लघुउधम र मझौला व्यवसायमा लगानी वृद्धि गर्न प्राथमिकता दिनुपर्ने देखिन्छ।
५. विना धितो लगानी गरिएको ऋणको लागि संस्थाको सुरक्षण तथा सदस्य संरक्षणको लागि ऋण विमा कार्यक्रम शुरु गर्नुपर्ने देखिन्छ।
६. ऋण लगानी गर्दा सम्बन्धित व्यक्ति एवं व्यवसायको नगद प्रवाहको अध्ययन पश्चात मात्र निर्णय लिनु उपयुक्त देखिन्छ।

७. लगानीको जोखिम कम गर्ने हिसाबले ऋण रकम प्रदान गरिसकेपछि ऋण सदुपयोगिता निरीक्षण गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ ।
८. आर्थिक मन्दीको प्रभाव यस आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तर रहिरहने भएकोले संस्थाले लगानी गरेको ऋण सुरक्षण तथा असुली कार्यलाई रणनीतिक कार्ययोजना निर्माण गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
९. संस्थाका सदस्यहरूलाई सीप विकास एवं व्यावसायिक तालिमको माध्यमबाट पूर्ण रूपमा व्यावसायिक बनाउँदै लैजानुपर्ने वर्तमान सन्दर्भमा लघु उधम तथा सीपमूलक व्यावसायिक तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
१०. संस्थाको मौजुदा विनियम एवं आवश्यकता अनुसार सञ्चालक समिति एवं सञ्चालक समितिद्वारा गठन गरिने उप-समितिका सदस्यहरूको सीप र क्षमतामा वृद्धि गरी अभूत सशक्त गराउनुपर्ने देखिन्छ ।
११. प्रविधियुक्त सेवामा सदस्यको सहज पहुँच वृद्धि गर्न वित्तीय साक्षरता, प्रविधि साक्षरता तथा तालिमलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
१२. सदस्य शिक्षा कार्यक्रम र वित्तीय साक्षरता सम्बन्धी कार्यक्रमलाई व्यापक गराउनुपर्ने देखिन्छ ।
१३. संस्थामा वित्तीय तुलनामा तरलताको अवस्थामा बढि उतार चढाव देखिएकोले पर्स अनुसार व्यवस्थापनमा बढि जोड दिनुपर्ने देखिन्छ ।
१४. स्थानीय निकायहरूका कार्यक्रमहरूमा रणनीतिक साभेदारीको अवधारणालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने देखिन्छ ।
१५. संस्थाले हालसम्म प्राप्त गरेका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्मान, पुरस्कार तथा उपलब्धीलाई कायम राख्दै माथिल्लो तहको ब्राण्ड प्राप्त गर्न आवश्यक कार्य गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
१६. संस्थाको आर्थिक कारोबार दिन प्रतिदिन बढ्दै गइरहेको अवस्थामा जोखिमका क्षेत्रहरू पनि बढ्दै जानु स्वाभाविक देखिन्छ । तसर्थ, जोखिमका क्षेत्रहरू पहिचान गरी यसलाई न्यूनीकरण गर्न आवश्यक कार्य गर्नुपर्ने देखिन्छ । विशेषगरी बिना धितो गरिने ऋण लगानीमा जोखिम कम गर्नको लागि आवश्यक कार्य गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
१७. यस संस्थाको ख्यातीलाई कायम राख्न र संस्थाका सञ्चालकहरू, उप-समिति एवं व्यवस्थापन उप-समितिका पदाधिकारीहरू र कर्मचारीहरूको क्षमता विकास र उर्जा प्रदान गर्नका लागि हरेक वर्ष तालिम तथा अवलोकन भ्रमणको अवसर निरन्तर प्रदान गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

यस समयवाधमा हामीले आन्तरिक लेखा परीक्षण एवं संस्थाको अन्य सम्बन्धित क्रियाकलापको बारेमा अध्ययन गर्दा संस्थामा संलग्न सञ्चालक समिति एवं कर्मचारीबाट कहीं कतै संस्थाको हित प्रतिकूल हुने गतिविधिहरू नगरेको हाम्रो जानकारीमा रहेको कुरा जानकारी गराउन चाहन्छौं ।